

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมเด็ก

นายจักรกริสัน จันทร์แสง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2643-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RESTORATIVE JUSTICE FOR ABUSIVE GUARDIAN

Mr. Chakkrid Chansang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements

For the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-2643-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมเด็ก
โดย	นาย จักรกริสน์ จันทร์แสง
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อมรรวดี อังค์สุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์สรรพลสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์

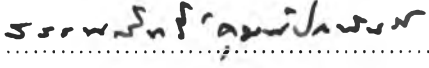
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

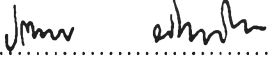

..... คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธิติพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ มัทยา จิตติรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อมรรวดี อังค์สุวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์สรรพลสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์)

..... กรรมการ
(นายแพทย์ปริทัศน์ วาทิกทินกร)

นายจักรกริสน์ จันทร์แสง : กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับผู้ปกครองที่กระทำ
 ทารุณกรรมเด็ก. (Restorative Justice for Abusive Guardian) อ. ที่ปรึกษา: ผศ.อมราวดี
 อังค์สุวรรณ, อ.ที่ปรึกษาร่วม: อาจารย์สรรพสิทธิ์ คุ้มทรัพย์พันธ์ จำนวนหน้า 170 หน้า.
 ISBN 974-53-2643-7.

วิทยานิพนธ์เรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมเด็ก
 ทำการศึกษาถึงรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่เหมาะสมกับกรณีผู้ปกครองกระทำทารุณ
 กรรมเด็ก พบว่า ผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมมีสาเหตุจากการขาดทักษะในการเลี้ยงดูเด็ก และมีสาเหตุ
 จากปัญหาสุขภาพจิตของผู้ปกครองรวมถึงการขาดความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง อันเป็น
 ผลมาจากการที่ผู้ปกครองกลุ่มนี้มีประวัติการทารุณกรรมมาก่อนในวัยเด็ก อย่างไรก็ตามการทารุณกรรมเด็ก
 เป็นการกระทำต่อเด็กที่ผิดกฎหมาย ดังนั้นนอกจากการรับโทษทางอาญาแล้วผู้ปกครองที่ทารุณกรรมเด็ก
 จำเป็นต้องได้รับการบำบัดฟื้นฟูพฤติกรรมเพื่อให้สามารถกลับมาอาศัยอยู่กับเด็กหรืออยู่ในสังคมโดยไม่
 กระทำผิดอีก

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบันยังเน้นการนำตัวผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมเด็กไป
 รับโทษซึ่งพบว่าเมื่อมีการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิด แม้จะสามารถแยกตัวผู้กระทำไปคุมขังก็
 เป็นเพียงเงื่อนไขชั่วคราว หากพ้นโทษบุคคลเหล่านี้ก็ยังสามารถกลับไปอยู่อาศัยร่วมกับครอบครัวได้อีก
 เพราะกฎหมายไม่สามารถเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงที่เด็กกับผู้กระทำยังมีความผูกพันทางสายโลหิต

ดังนั้นการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ร่วมกับมาตรการทางอาญาและการ
 สงเคราะห์และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก จะทำให้เกิดการกำหนดมาตรการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำเพื่อปรับเปลี่ยน
 หรือควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำ โดยนำรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เช่น การ
 ประชุมกลุ่มครอบครัวมาใช้ในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพื่อให้เกิดทางเลือกในการ
 ปฏิบัติต่อผู้ปกครองที่สอดคล้องกับสาเหตุที่กระทำทารุณกรรมเด็กมากกว่าโทษทางอาญา อันเป็นผลในการ
 ลดความเล็งในการกระทำทารุณกรรมเด็กในอนาคตเมื่อกลับไปอาศัยร่วมกับเด็กอีกครั้ง และเป็นการสร้าง
 หลักประกันความปลอดภัยของเด็กอย่างแท้จริง

ลายมือชื่อนิติกร.....

สาขาวิชา นิติศาสตร์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2548.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4586058234 : MAJOR LAWS

KEY WORD: CHILD ABUSE / ABUSIVE GUARDIANS / CRIMINAL JUSTICE / RESTORATIVE JUSTICE

CHAKKRID CHANSANG: RESTORATIVE JUSTICE FOR ABUSIVE GUARDIAN.

THESIS ADVISOR: ASSIS. PROF. AMARAVADEE ANGKASUWAN THESIS COADVISOR

: SANPHASIT KHOMPAPHAN, 170 pp. ISBN 974-53-2643-7.

This thesis; Restorative Justice for Abusive Guardian will study and find out the appropriate restorative justice for abusive guardian. From the research, most guardians who abuse their children lack of skills to bring their children up, and have some mental health problem caused the inability of self control and can not manage his/her emotion, that is the result of having abusive experiences in their childhood. According to the law, child abuse is illegal, but after getting penalty, the abusive guardians need to heal before return to their family and do not abuse their children again.

At present criminal justice still focus on penalizing the abuser. While the law can remove the abuser's guardianship but in reality cannot remove fatherhood or motherhood from them. After have been released from prison, they usually go back home and stay with the family

Therefore, the application of restorative justice integrated with child protection law can make the safety measures to control his/her behavior .The pattern of family group conference can be one option for rehabilitation of the abusers which will be the right way to correct the mistake he/she had committed and be more appropriate option for the whole family and can guarantee that he/she will not repeat committing crime against the child victim again.

Student's signature..... *Chakkrid Chansang*
 Field of study..... LAWS..... Advisor's signature..... *A. Amy*
 Academic year..... 2005..... Co-advisor's signature..... *Sanphasit Khompraphan*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์สรรพสิทธิ์ คุ่มพ์ประพันธ์ ผู้จุดประกายความคิดในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้และเป็นแบบอย่างในการทำงาน คຸ່ມครองเด็กให้ผู้เขียนมาตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก รวมถึงได้สละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคอยให้คำแนะนำผู้เขียนมาตลอดเวลาการทำวิทยานิพนธ์

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มัทยา จิตติรัตน์ ที่ให้เกิดริเป็น ประธานสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อมราวดี อังค์สุวรรณ ที่ได้ให้คำปรึกษาแก่ผู้เขียนมาตลอดในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และที่สำคัญยิ่งในฐานะที่ท่านอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นผู้ให้ความรู้วิชากฎหมายอาญาแก่ผู้เขียนเมื่อครั้งศึกษาชั้นปริญญาตรี ซึ่งเป็นพื้นฐานวิชาที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณนายแพทย์ปริทัศน์ วาทิกทินกร ซึ่งสละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้ความรู้แก่ผู้เขียนเกี่ยวกับหลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดของบุคคลและให้ประสบการณ์การทำงานต่อผู้กระทำความผิดที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก

ขอแสดงความซาบซึ้งในความห่วงใย และความช่วยเหลือทั้งจากเพื่อนๆ ที่คณะนิติศาสตร์ พี่ๆ และเพื่อนร่วมงานที่มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กที่ให้ความช่วยเหลือและคอยสอบถามถึงก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นระยะ ๆ

ขอขอบพระคุณพ่อและแม่ที่คอยเป็นกำลังใจในการศึกษาของผู้เขียนมาตลอดและขอกราบขอบพระคุณสำหรับโอกาสที่พ่อและแม่ได้สร้างคนหนึ่งคนให้มีโอกาสได้เรียนในสิ่งที่ชอบและได้ทำงานที่รักแม้ว่าพ่อกับแม่ต้องเป็นกังวลอยู่ตลอดเวลาก็ตาม

หากจะมีความดีงามหรือประโยชน์ใดๆ ที่จะเกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนขอมอบความดีเหล่านั้นแก่ทุกท่านที่อุทิศตนเพื่อสร้างสังคมที่มีความสุขและปลอดภัยสำหรับ "เด็ก" ผู้ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาดำเนินแห่งชีวิตและรอคอยการดูแลจากผู้ที่ผ่านมาแล้วอย่างปลอดภัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	5
1.4 วิธีการดำเนินการวิจัย	6
1.5 สมมติฐานของวิทยานิพนธ์	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 สภาพปัญหา สาเหตุ และการบำบัดรักษาผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมเด็ก	8
2.1 สภาพปัญหาผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก	8
2.1.1 ความหมายและประเภทของผู้ปกครองที่กระทำ ทารุณกรรมเด็ก	8
2.1.2 ลักษณะของผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมเด็ก	10
2.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดกับเด็กผู้เสียหาย	13
2.1.4 พฤติการณ์การทารุณกรรมเด็กโดยผู้ปกครอง	14
2.1.5 วงจรและกระบวนการทารุณกรรมเด็กโดยผู้ปกครอง	17
2.1.6 ผลกระทบและปฏิกิริยาของบุคคลในครอบครัวที่เกิดขึ้น จากการทารุณกรรมเด็กโดยผู้ปกครอง	21
2.2 สาเหตุของการทารุณกรรมเด็กโดยผู้ปกครอง	30
2.2.1 สาเหตุทางด้านร่างกาย	30
2.2.2 สาเหตุทางด้านจิตใจและพฤติกรรม	30
2.2.3 สาเหตุทางด้านสังคม	38

บทที่	สารบัญ (ต่อ)	ช หน้า
	2.3 แนวทางการบำบัดฟื้นฟูผู้ปกครองผู้ปกครองที่ทำทารุณกรรมเด็ก.....	40
	2.3.1 หลักการพื้นฐานของการบำบัดฟื้นฟูครอบครัวที่ ทารุณกรรมเด็ก.....	40
	2.3.2 เป้าหมายของการบำบัดฟื้นฟูผู้ปกครองที่กระทำ ทารุณกรรมเด็ก.....	44
	2.3.3 กระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ปกครองที่กระทำทารุณกรรมเด็ก.....	47
	2.3.4 กลไกทางกฎหมายในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ปกครอง ที่กระทำทารุณกรรมเด็ก.....	53
บทที่ 3	กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ต่อกรณีผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก และมาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศต่อกรณีผู้ปกครองกระทำทารุณกรรม เด็ก.....	57
	3.1 แนวคิดของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	57
	3.1.1 ค่านิยมของการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	58
	3.1.2 ความแตกต่างระหว่างกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในปัจจุบัน.....	59
	3.1.3 แนวคิดและทฤษฎีของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	64
	3.1.4 ลักษณะและรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	70
	3.1.5 ความเหมาะสมของการนำแนวคิดกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์มาใช้กับกรณีผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	72
	3.2 มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศต่อกรณีผู้ปกครอง กระทำทารุณกรรมเด็ก.....	81
	3.2.1 มาตรการทางกฎหมายของประเทศแคนาดา.....	81
	3.2.2 มาตรการทางกฎหมายของประเทศนิวซีแลนด์.....	89
	3.2.3 วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายของต่างประเทศต่อกรณี ผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	102
บทที่ 4	ปัญหากระบวนการยุติธรรมไทยต่อกรณีผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	105
	4.1 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	105

บทที่	สารบัญญ (ต่อ)	ณ หน้า
	4.1.1 เป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา.....	105
	4.1.2 ความรับผิดชอบและโทษทางอาญาสำหรับผู้ปกครองที่ กระทำทารุณกรรมเด็ก.....	106
	4.1.3 มาตรการบังคับทางอาญาต่อกรณีผู้ปกครองกระทำ ทารุณกรรมเด็ก.....	109
	4.1.4 มาตรฐานการพิสูจน์และกระบวนการพิจารณาคดีอาญา ผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	114
	4.1.5 วิเคราะห์ปัญหากระบวนการยุติธรรมทางอาญาต่อกรณี ผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	116
	4.2 กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งต่อกรณีผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	118
	4.2.1 เป้าหมายของกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งต่อกรณี ผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	118
	4.2.2 มาตรการทางแพ่งต่อกรณีผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	120
	4.2.2 วิธีพิจารณาคดีครอบครัวและมาตรฐานการพิสูจน์ คดีครอบครัว.....	121
	4.2.3 วิเคราะห์ปัญหากระบวนการยุติธรรมทางแพ่งต่อกรณี ผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็ก.....	123
	4.3 กระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546.....	124
	4.3.1 หลักการคุ้มครองเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546.....	124
	4.3.2 ความรับผิดชอบและบทบังคับต่อผู้ปกครองที่กระทำ ทารุณกรรมเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546.....	125
	4.3.3 มาตรฐานการพิสูจน์และวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองเด็ก.....	130
	4.3.4 วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้มาตรการคุ้มครองเด็ก ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546.....	133
	4.4 วิเคราะห์ปัญหากระบวนการยุติธรรมไทยสำหรับกรณีผู้ปกครอง กระทำทารุณกรรมเด็ก.....	134

บทที่	หน้า
บทที่ 5 วิเคราะห์การปรับกระบวนการยุติธรรมสำหรับผู้ปกครองที่กระทำ ทารุณกรรมเด็กตามแนวทางกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	136
5.1 วิเคราะห์สภาพปัญหากระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันต่อกรณี ผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็กที่ไม่สอดคล้องกับกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	137
5.2 วิเคราะห์แนวทางการปรับกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย ที่ใช้บังคับต่อกรณีผู้ปกครองกระทำทารุณกรรมเด็กตามแนวทาง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์.....	141
5.3 กรณีศึกษาการปรับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สำหรับผู้ปกครอง ที่กระทำทารุณกรรมเด็ก.....	147
บทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	154
6.1 บทสรุป.....	154
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	161
รายการอ้างอิง.....	165
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	170